

Finsk Hjelpeark – Nivå I og II

Grammatikk, ordforråd og eksamentips — LK20

Alfabetet og uttale

Det finske alfabetet (29 bokstaver)

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R
S T U V W X Y Z Å Ä Ö

Særfinske bokstaver:

- **Å å** – som norsk “å” i “så”
- **Ä ä** – som norsk “æ” i “bær”
- **Ö ö** – som norsk “ø” i “søt”

Uttale

- Trykk alltid på **første stavelse**
- **Doble konsonanter** – uttales lenger
- **Doble vokaler** – lang lyd
- **y** – som norsk “y” i “by”
- **j** – som norsk “j” i “ja”
- **h** – alltid uttalt

Eksempler:

koulu [ko-u-lu] – skole*koolla* [kool-la] – lang “o” og “l”*tyttö* [tyt-tö] – jente

Vokalharmoni

Finsk har vokalharmoni: vokaler i et ord må “passe sammen”.

Vokalgrupper

Bakre	a, o, u
Fremre	ä, ö, y
Nøytrale	e, i

Regel: Bakre og fremre vokaler kan **ikke** være i samme ord (unntatt sammensatte ord).

Eksempler:

- tal**ossa** – i huset (bakre)
- mökk**issä** – i hytta (fremre)
- Helsink**issä** – i Helsinki (nøytral + fremre)

Substantiv og kasus

Finsk har **15 kasus**. Her er de viktigste:

Grammatiske kasus

Kasus	Endelse	Bruk
Nominativ	Ø	subjekt
Genitiv	-n	eiendom
Akkusativ	-n / -t	objekt
Partitiv	-a/-ä, -ta/-tä	del av, neg.

Lokale kasus (indre)

Kasus	Endelse	Betydning
Inessiv	-ssa/-ssä	i
Elativ	-sta/-stä	fra (inne)
Illativ	-Vn, -hVn	inn i

Lokale kasus (ytre)

Kasus	Endelse	Betydning
Adessiv	-lla/-llä	på, ved
Ablativ	-lta/-ltä	fra (ute)
Allativ	-lle	til (ute)

Andre viktige kasus

Kasus	Endelse	Betydning
Essiv	-na/-nä	som, i egenskap av
Translativ	-ksi	til (bli til)
Abessiv	-tta/-ttä	uten
Komitativ	-ine-	sammen med
Instruktiv	-in	ved hjelp av

Eksempler med “talo” (hus)

- talo – hus (nom.)
- talon – husets (gen.)
- taloa – (noe av) huset (part.)
- tal**ossa** – i huset (iness.)
- tal**osta** – fra huset (elat.)
- tal**oon** – inn i huset (illat.)
- tal**olla** – på huset (adess.)
- tal**olta** – fra huset (ablat.)
- tal**olle** – til huset (allat.)

Verbtyper

Finske verb deles i **6 typer** basert på infinitivendelse:

Type 1: -a/-ä (vokalstamme)

puhua – snakke, *lukea* – lese

minä	puhun
sinä	puhut
hän	puhuu
me	puhumme
te	puhutte
he	puhuvat

Type 2: -da/-dä

syödä – spise, *juoda* – drikke

minä	syön
sinä	syöt
hän	syö
me	syömme
te	syötte
he	syövät

Type 3: -la/-lä, -na/-nä, -ra/-rä

tulla – komme, *mennä* – gå

minä	tulen
sinä	tulet
hän	tulee
me	tulemme
te	tulette
he	tulevat

Type 4: -ta/-tä (vokal + ta)

haluta – ville, *herätä* – våkne

minä	haluan
sinä	haluat
hän	haluaa
me	haluamme
te	haluatte
he	haluavat

Type 5: -ita/-itä

tarvita – trenge

minä	tarvitsen
hän	tarvitsee

Type 6: -eta/-etä

paeta – flykte

minä	pakenen
hän	pakenee

Negasjon

Finsk bruker et eget **negasjonsverb** som bøyes:

Person	Neg.	Eksempel
minä	en	en puhu
sinä	et	et puhu
hän	ei	ei puhu
me	emme	emme puhu
te	ette	ette puhu
he	eivät	eivät puhu

Merk: Hovedverbet står i **stammeform** (uten personendelse).

Eksempler:

- Minä **en** puhu suomea. – Jeg snakker ikke finsk.
- Hän **ei** syö lihaa. – Hun spiser ikke kjøtt.
- Me **emme** asu Helsingissä. – Vi bor ikke i Helsinki.

Negasjon i fortid

Perfektum: negasjonsverb + partisipp
En ole puhunut – Jeg har ikke snakket

Possessivsuffiks

I stedet for possessive pronomen bruker finsk **suffikser**:

Person	Suffiks	Eksempel
minä	-ni	taloni – mitt hus
sinä	-si	talosi – ditt hus
hän	-nsa/-nsä	talonsa – hans/hennes hus
me	-mme	talomme – vårt hus
te	-nne	talonne – deres hus
he	-nsa/-nsä	talonsa – deres hus

Med kasus:

- talossani – i mitt hus
- kirjaasi – din bok (part.)
- ystävämmme – vår venn

Tallord

Grunntall 1–20

1	yksi	11	yksitoista
2	kaksi	12	kaksitoista
3	kolme	13	kolmetoista
4	neljä	14	neljätoista
5	viisi	15	viisitoista
6	kuusi	16	kuusitoista
7	seitsemän	17	seitsemäntoista
8	kahdeksan	18	kahdeksantoista
9	yhdeksän	19	yhdeksäntoista
10	kymmenen	20	kaksikymmentä

Ti-tall og større

- 30 – kolmekymmentä
- 100 – sata
- 1000 – tuhat
- 21 – kaksikymmentäyksi

Rekkefølgetall

1.	ensimmäinen	6.	kuudes
2.	toinen	7.	seitsemäs
3.	kolmas	8.	kahdeksas
4.	neljäs	9.	yhdeksäs
5.	viides	10.	kymmenes

Klokkeslett og tid

Klokkeslett

- Mitä kello on? – Hva er klokka?
- Kello on yksi. – Klokka er ett.
- Kello on kaksi. – Klokka er to.
- puoli kolme – halv tre
- varttia vaille kolme – kvart på tre
- varttia yli kolme – kvart over tre

Ukedager

maanantai	mandag
tiistai	tirsdag
keskiviikko	onsdag
torstai	torsdag
perjantai	fredag
lauantai	lørdag
sunnuntai	søndag

Måneder

tammikuu, helmikuu, maaliskuu, huhtikuu, toukokuu, kesäkuu, heinäkuu, elokuu, syyskuu, lokakuu, marraskuu, joulukuu

Tidsuttrykk

- tänään – i dag
- huomenna – i morgen
- eilen – i går
- nyt – nå
- aamulla – om morgenen
- illalla – om kvelden

Nyttige fraser

Hilsener

- Hei! / Moi! – Hei!
- Hyvää päivää! – God dag!
- Hyvää huomenta! – God morgen!
- Hyvää iltaa! – God kveld!
- Näkemiin! / Hei hei! – Ha det!
- Kiitos! – Takk!
- Ole hyvä! – Vær så god!

Presentasjon

- Mikä sinun nimesi on? – Hva heter du?
- Minun nimeni on... – Jeg heter...
- Mistä sinä olet kotoisin? – Hvor kommer du fra?
- Olen kotoisin Norjasta. – Jeg kommer fra Norge.
- Hauska tutustua! – Hyggelig å møte deg!

Dagligdagse uttrykk

- Kyllä – Ja
- Ei – Nei
- Anteeksi – Unnskyld
- En ymmärrä. – Jeg forstår ikke.
- Puhutko norjaa? – Snakker du norsk?
- Puhun vähän suomea. – Jeg snakker litt finsk.
- Voisitko toistaa? – Kan du gjenta?

Spørsmål

- Mikä? – Hva?
- Kuka? – Hvem?
- Missä? – Hvor? (posisjon)
- Minne? – Hvor? (retning)
- Mistä? – Hvorfra?
- Milloin? – Når?
- Miksi? – Hvorfor?
- Miten? / Kuinka? – Hvordan?
- Paljonko? – Hvor mye?

Viktige verb**Olla (ä være)**

minä olen	jeg er
sinä olet	du er
hän on	han/hun er
me olemme	vi er
te olette	dere er
he ovat	de er

Andre viktige verb

- **tehdä** – gjøre (teen, teet, tekee)
- **sanoa** – si (sanon, sanot, sanoo)
- **tietää** – vite (tiedän, tiedät, tietää)
- **nähdä** – se (näen, näet, näkee)
- **antaa** – gi (annan, annat, antaa)
- **ottaa** – ta (otan, otat, ottaa)
- **pitää** – like, holde (pidän, pidät, pitää)
- **voida** – kunne (voin, voit, voi)
- **saada** – få (saan, saat, saa)

Adjektiv

Adjektiv bøyes i **samme kasus og tall** som substantivet:

- iso talo – stort hus
- isossa talossa – i det store huset
- isot talot – store hus

Komparasjon

Positiv	Komparativ	Superlativ
iso (stor)	isompi	isoin
pieni (liten)	pienempi	pienin
hyvä (god)	parempi	paras

Kulturkunnskap om Finland**Grunnleggende fakta**

- Hovedstad: Helsinki (Helsingfors)
- Befolkning: ca. 5,5 millioner
- Offisielle språk: finsk og svensk
- Valuta: Euro
- EU-medlem siden 1995
- NATO-medlem siden 2023

Geografi

- “Tusen sjøers land” – ca. 188 000 innsjøer
- Store skogsområder (ca. 75% av arealet)
- Grenser til Norge, Sverige og Russland
- Lappland i nord med midnattssol og nordlys

Historie

- 1155–1809: Del av Sverige
- 1809–1917: Russisk stor-fyrstedømme
- 1917: Selvstendighet (6. desember)
- Vinterkrigen 1939–40 mot Sovjet
- Fortsettelseskrigen 1941–44
- “Finlandisering” under den kalde krigen

Samfunn og kultur

- Verdensledende innen utdanning (PISA)
- Sterk saunkultur (over 3 mill. saunarer)
- Kaffe: Høyest forbruk per innbygger i verden
- Design og arkitektur (Alvar Aalto, Marimekko)
- Nokia – tidligere verdensledende mobilprodusent
- Linux ble utviklet av Linus Torvalds

Tradisjoner og høytider

- **Juhannus** (St. Hans) – Midtsommer, bål og hytte
- **Joulu** – Jul med julenisse (Joulupukki)
- **Vappu** (1. mai) – Studenterfest, sima og munkki
- **Itsenäisyyspäivä** – Selvstendighetsdag 6. desember

Kjente finner

- Jean Sibelius – komponist
- Alvar Aalto – arkitekt
- Tove Jansson – Mummitrollet
- Kimi Räikkönen – Formel 1-kjører
- Linus Torvalds – Linux-skaperen

Skrivetips**Struktur**

1. **Innledning** – Presenter tema
2. **Hoveddel** – Utvikle argumenter
3. **Avslutning** – Oppsummer/konkluder

Tekstbindere

- ensin – først
- sitten – deretter
- lopuksi – til slutt
- mutta – men
- koska – fordi
- siksi – derfor
- myös – også
- kuitenkin – likevel

Muntlig eksamen**Forberedelse**

- Øv på uttale og vokalharmoni
- Forbered tema og stikkord
- Repeter vanlige spørsmål
- Øv med medelev/lærer

Nyttige fraser

- Haluaisin puhua... – Jeg vil gjerne snakke om...
- Mielestäni... – Etter min mening...
- Olen samaa mieltä. – Jeg er enig.
- Olen eri mieltä. – Jeg er uenig.
- Yhteenvetona voin sanoa... – Som oppsummering kan jeg si...

Sjekkliste eksamen

- ☐ Riktig vokalharmoni
- ☐ Riktig kasus og endelser
- ☐ Negasjonsverb bøydd riktig
- ☐ Possessivsuffiks på plass
- ☐ Verbtype og konjugasjon
- ☐ Tekstbindere og overganger
- ☐ Les gjennom til slutt